



NORGES HØYESTERETT

Den 3. februar 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med justitiarius Øie og dommerne Bergh og Høgetveit Berg i

HR-2022-289-U, (sak nr. 22-001010STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Ragnhild Cathrine Torgersen)

mot

Påtalemyndigheten (konstituert statsadvokat Karl Kristian Nordheim)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte anke over straffutmålingen fremmet, jf. straffeprosessloven § 321 andre ledd.
- (2) A ble 14. juni 2021 tiltalt for to tilfeller av særlig grov tollovertredelse, jf. tolloven § 16-1, jf. § 16-2, jf. § 16-7, jf. § 3-1 første ledd, jf. andre ledd.
- (3) Søndre Østfold tingrett avsa dom 22. oktober 2021 hvor A ble dømt for ett tilfelle av særlig grov tollovertredelse. Innførselen omfattet alkohol og sigaretter, og avgiftsunndragelsens størrelse var 7 546 624 kroner. Overtredelsen ble ansett som forsettlig, og straffen ble satt til fengsel tre år. Han ble også dømt til tap av føreretten i Norge for alltid og til å tåle inndragning av de innførte varene, en Iphone og en Tomtom GPS.
- (4) A anket til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Subsidiært ble det anket over straffutmålingen.
- (5) Borgarting lagmannsrett avsa 15. desember 2021 beslutning hvor anken i sin helhet ble nektet fremmet.
- (6) A har anket til Høyesterett. Det er gjort gjeldende at lagmannsrettens begrunnelse for å nekte anken over straffutmålingen fremmet, er mangelfull.
- (7) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at det ikke er sannsynliggjort at det foreligger en saksbehandlingsfeil, og at anken må forkastes.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. Dette omfatter blant

annet om begrunnelsen viser at lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens dom på bakgrunn av hva som er anført i anken, og gitt svar på hvorfor anken klart ikke vil føre frem. Prøvingen omfatter også om det ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling.

- (9) I sin begrunnelse for straffutmålingen viste tingretten innledningsvis til at det følger av Rt-2003-1181 at det generelt skal reageres strengt overfor grove tollovertredelser. Tingretten fremhevet videre at den ikke kunne se at det foreligger rettspraksis fra Høyesterett eller lagmannsrettene «som omhandler avgiftsunndragelse av denne størrelse». Den tok derfor utgangspunkt i rettspraksis fra lagmannsrettene om mindre alvorlige saker. Retten viste også til praksis som gjelder unndragelse av merverdiavgift, under henvisning til at slik unndragelse har klare likhetstrekk med tollovertredelser.
- (10) I forsvarerens støtteskriv til lagmannsretten het det blant annet:
- «Som tingretten også påpeker, synes det ikke å foreligge rettspraksis fra verken Høyesterett eller lagmannsrettene som omhandler avgiftsunndragelser av den foreliggende størrelse. Det anføres at tre år er for strengt og at straffen for forsettlig overtredelse burde ligge ned mot to år.»
- (11) Borgarting lagmannsrett avsa 17. november 2021 dom, LB-2021- 131689, i en sak om innførsel av alkohol og sigaretter som representerte en avgiftsunndragelse på drøyt 4,2 millioner kroner. Overtredelsen var bedømt som grov uaktsom, og straffen ble satt til fengsel i ett år. Retten fremhevet at det «finnes bare et fåtall avgjørelser i norsk rettspraksis som er egnet til å gi noen veiledning om straffenivået i saker med så omfattende avgiftsunndragelser som i vår sak». Ved de videre vurderingene viste retten til avgjørelser fra lagmannsrettene. Påtalemyndighetens anke over lagmannsrettens straffutmåling i LB-2021-131689 er henvist til behandling i Høyesterett ved ankeutvalgets beslutning 20. januar 2022, HR-2022-167-U.
- (12) I sin beslutning i saken her viser lagmannsretten til tingrettens vurdering og uttaler at denne «tiltres i det vesentlige». Retten bemerker videre blant annet:
- «Lagmannsretten er enig med tingretten i at straffens utgangspunkt må ligge vesentlig høyere enn de tilfeller det er vist til fra lagmannsrettene, hvor unndragelsesbeløpet har vært vesentlig lavere. Lagmannsretten er også enig med tingretten at det er relevant å sammenligne med merverdiavgiftsunndragelse.»
- (13) Lagmannsretten kommenterer ikke forholdet til LB-2021-131689, som var avsagt før lagmannsrettens beslutning.
- (14) For at lagmannsretten skal nekte en anke fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd første punktum, må det være *klart* at anken ikke vil føre frem. Når det i liten grad foreligger rettspraksis som avklarer straffenivået, vil det kunne medføre at det ikke er forsvarlig å nekte anken fremmet, se Rt-2015-1513 avsnitt 11 og HR-2018-1564-U avsnitt 10 og 11.
- (15) Ut fra det som er fremhevet, er det ikke fullt ut avklart hva som er riktig straffenivå for den typen overtredelser som saken gjelder. Tingretten har utmålt en lengre fengselsstraff.
- (16) Ankeutvalget er kommet til at det ikke var forsvarlig å nekte As anke over straffutmålingen fremmet. Lagmannsrettens beslutning må da oppheves for så vidt gjelder anken over reaksjonsfastsettelsen.

(17) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves for så vidt gjelder anken over reaksjonsfastsettelsen.

Espen Bergh
(sign.)

Toril Marie Øie
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)